

2021-12-17

Sammanfattning av hur HaV hanterat inkomna remissvar om förslag till åtgärdsprogram för havsmiljön 2022-2027

Om remissen

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) sammanfattar i detta dokument samrådssynpunkter på förslaget till uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön (ÅPH).

Samrådet började den 1 november 2020 och pågick till den 30 april 2021. Kungörelse skedde i ortstidning och information om samrådet skickades ut brett till myndigheter, kommuner, bransch- och intresseorganisationer.

Det kom in 135 remissyttranden som sorterades i över 1700 enskilda synpunkter. Nedan finns en sammanfattning av remissynpunkterna och hur Havs- och vattenmyndigheten har beaktat dem. Redovisningen innefattar synpunkter på generella avsnitt och underlagsrapporter, men fokuserar främst på det som berör åtgärdernas utformning och innehåll.

Generella synpunkter

För de inledande och avslutande kapitlen av åtgärdsprogrammet (kap. 1-3, 6-9) har remissynpunkter lett till uppdateringar av redaktionell karaktär men också ändringar och förtydliganden i text och beskrivningar för att möta de kommentarer och synpunkter som kommit in.

Åtgärdsprogrammets uppdatering och remissmaterialet

Många remissinstanser lyfter att man tycker det är ett gediget program med bra och relevanta uppdateringar, som man överlag är positiva till. Flera påpekar att det är ett omfattande remissmaterial – vissa tycker det är alltför omfattande och komplext, medan andra framhåller att det varit tydligt och överskådligt. Vi har gjort tillägg, förändringar och förtydliganden i ett antal avsnitt i rapporten till följd av remissinstansernas synpunkter och kommentarer.

Havsmiljö- och vattenförvaltningens åtgärdsprogram

Kopplingen mellan åtgärdsprogrammet för havsmiljön och de åtgärdsprogram som tas fram inom ramen för vattenförvaltningen, har varit ett återkommande tema i flera remissvar. Utöver kommentarer kring det ömsesidiga beroendet mellan förvaltningarna och åtgärdsprogrammen, har synpunkter bl.a. rört önskemål om synkning när det gäller rapportering, mer beskrivning av

den samordning som skett och resultatet/utkomst från detta samt kommentarer som på olika sätt berör våra miljökvalitetsnormer. Ett antal tillägg och förtydliganden har gjorts i rapporten till följd av detta. Fortsatt koordinering mellan HaV och vattenmyndigheterna har skett efter avslutat samråd.

Tillräckligheten av de föreslagna nya åtgärderna

Flera remissinstanser påpekar att åtgärdsprogrammet innehåller många så kallade administrativa åtgärder och påpekar utifrån detta att åtgärdstakten behöver öka och att åtgärderna behöver genomföras omgående, exempelvis genom att åtgärder som innehåller olika former av pilotprojekt skalas upp för att få till snabba och mer genomgripande miljöförbättringar. HaV instämmer i dessa kommentarer och vill bl.a. genom stärkt process för uppföljning och rapportering av åtgärdsprogrammet verka för en ökad takt i åtgärdsprogrammet. Vissa synpunkter ställer sig även frågande till om åtgärderna är tillräckliga för att nå målen inom havsmiljöförvaltningen. Ett viktigt förtydligande i detta sammanhang är att de nya åtgärderna som beslutas i åtgärdsprogrammet till följd av havsmiljöförordningen bara är en del av det sammanlagda åtgärdsarbetet som syftar till att minska belastningar på havsmiljön och förbättra status genom exempelvis skydd och restaurering. De nya åtgärderna kompletterar därmed detta pågående åtgärdsarbete och syftar till att adressera de luckor som analyser visat behöver täckas inom olika temaområden för att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas. Av åtgärdsprogrammet framgår av tabeller i temaavsnitten ett urval av den reglering som omfattar pågående åtgärder. En ökad takt i åtgärdsprogrammet är något som HaV, tillsammans med andra myndigheter och aktörer generellt behöver verka för.

Flera remissinstanser föreslog nya åtgärder som de anser borde ingå i åtgärdsprogrammet. HaV har i dessa fall undersökt förslagen utifrån samma kriterier som använts i uppdateringsarbetet, dvs. grad av effekt på miljökvalitetsnorm, om de är tekniskt genomförbara, m.m. Dock har HaV inte bedömt det motiverat att lyfta in nya åtgärder i denna uppdatering av åtgärdsprogrammet på basis av dessa förslag. I vissa fall har remissinstanser lyft frågor kopplat till havsmiljöförvaltningen men som inte omfattats av remissen eller åtgärdsprogrammet. Det har exempelvis rört sig om miljökvalitetsnormerna och tillhörande indikatorer, frågor om statusbedömningar och miljöövervakning. Dessa remissvar får inte genomslag inom ramen för åtgärdsprogrammet i nuläget men är viktiga inspel som kommer påverka vårt arbete i andra sammanhang och i andra delar av förvaltningscykeln.

Synpunkter på åtgärderna per temaområde

Främmande arter

Gällande ÅPH 33 (ÅPH 46 i remissversionen) fanns enstaka remissvar som ifrågasatte huruvida åtgärder mot marina främmande arter över huvud taget kan genomföras med framgång. En remissinstans påpekade också att åtgärden som sådan redan var genomförd. Det stora flertalet av remissinstanserna var dock positivt inställd till åtgärden. Utifrån ett förslag från länsstyrelsen Västerbotten, och i samråd med Naturvårdsverket, utökades ÅPH 33 att även omfattar mink.

Fiskar och skaldjur som påverkas av fiske

För ÅPH 34 (ÅPH 47 i remissversionen) styrkte en stor del av remissvaren behovet av ett märknings- och rapporteringssystem. Några hade synpunkter på den förväntade effekten och kostnaden för ett sådant system samt hur det påverkar den enskilda fiskerätten och personliga integriteten. Vi har valt att begränsa beskrivningen av de åtgärdsalternativ som ett märknings- och rapporteringssystem kan leda till, då detta kräver politiska beslut som myndigheterna inte har mandat över. Åtgärden betonar fortfarande vikten av ett rapporterings- och märkningssystem, men detta finns nu med i de mer allmänt hållna beskrivningarna av åtgärden och inte längre som del av åtgärdsgenomförandet. Det poängterades att åtgärden även påverkade bifångster av fåglar och däggdjur. Vi har tagit det i beaktning och fört in det i faktabladet. Vidare påpekades att åtgärden även kunde inkludera verktyg för att återfinna förlorade redskap. Vi har valt att förtydliga det i text om översyn av märkningsföreskriften. Många av remissvaren har varit kommentarer, tankar och förslag om genomförandet av åtgärden och kommer bli värdefulla i arbetet med genomförandeplan för åtgärden. Slutligen har ett antal remissvar uppmärksammat en del redaktionella fel i faktabladet som korrigerats.

För ÅPH 35 (ÅPH 48 i remissversionen) inkom inga synpunkter som föranledde några ändringar. Samtliga remissinstanser är positiva i sak till åtgärdens utformning men önskar bredare fokus. Dels att utsjöområden räknas med, i tillägg till kustnära områden, men också att säl och skarv förvaltas så att åtgärden får större genomslagskraft. Synpunkter och förslag som dessa ryms inte inom åtgärden som den är skriven och HaV har inte mandat att bredda frågan för kvoterade arter i utsjön genom nationell lagstiftning. Frågan om påverkan på fiskbestånd och strävan efter en mer naturlig storleksstruktur genom att förvalta marina däggdjur och fåglar är inte heller fokus för denna åtgärd som är strikt kopplad till nationell fiskereglering. Den frågan lyfts istället i ÅPH 46 (ÅPH 60 i remissversionen) och kopplingen mellan dessa åtgärder görs lämpligen i ÅPH 46, snarare än tvärt om. En del remissvar föreslår att kombinera denna åtgärd med ÅPH 27 gällande marina skyddade områden. Åtgärd 27 är avgränsad till marina skyddade områden medan ÅPH 35 är mer generell. Åtgärderna kompletterar varandra och samordnas vid genomförande.

Inkomna remissynpunkter om ÅPH 36 (ÅPH 49 i remissversion) föranledde inte några ändringar i sak, däremot ett antal redaktionella ändringar och förtydliganden, både i temaavsnittet 4.3. om *Fiskar och skaldjur som påverkas av fiske* och i åtgärdsfaktablad 36 där ett förtydligande gjordes av bottentrålad yta. Generellt var remissinstanserna positiva till målsättning att öka kunskap samt att verka för en ökad användning av selektiva och skonsamma redskap. Vissa frågor lyftes specifikt vad gäller utvärdering av redskap. HaV har ett pågående arbete med att kontinuerligt utveckla selektiva, skonsamma och rovdjurssäkra redskap och detta utvecklingsarbete förväntas fortsatt vara prioriterat och lyfts även i *Handlingsplan för yrkesfisket (åtgärd 14)*¹. Vad gäller målsättning att minska areal trålsvept yta framhölls särskilt från det demersala fisket en risk för förflyttning av fiskeaktivitet om det införs trålfiskeförbud i fler områden. Flera remissinstanser lyfter frågan att det finns en otydlighet kring "trålsvept" och huruvida den avser bottentrål eller trålsvept yta generellt. I detta fall är det bottentrålad yta som avses, men vi förhåller oss till

---

¹ <https://www.havochvatten.se/download/18.406b761e1798a7d1e39a57b1/1622471661188/ru-framtidens-fiske-handlingsplan-yrkesfiske.pdf>

terminologin i miljö kvalitetsnormen med indikatorer². Ett förtydligande görs i åtgärdsfaktabladet att det är just bottenrålåd yta som avses.

Några remissinstanser lyfte frågan om översyn av trålfiskeområden och tillstånd att fiska innanför trålgränsen. Vi kan konstatera att den frågan har en hög angelägenhet även i parallella processer och vi har åtgärden i vår verktygslåda i *PM Beslut om analyser och åtgärder avseende ökat skydd för sill och strömming*³. Koppling finns även till *Handlingsplan för yrkesfiske* och aktivitet 3 (Översyn bestämmelse för pelagiskt trålfiske)⁴. Under nämnd aktivitet i handlingsplanen ser vi att kunskapssammanställning behövs för att se över bestämmelser och möjliga fiskeområden för trålfisket innanför trålgränsen och bestämmelser utanför trålgränsen för hållbar förvaltning av kustnära bestånd. Detta är ett arbete som redan har startat på HaV.

Tillförsel av näringsämnen och organiskt material

Ett fåtal remissynpunkter rörde ÅPH 11 och 12. En synpunkt gällde behov av strängare prövning av vattenbruksverksamheter via miljöbalken för att filtrera bort oseriösa företag, medan en annan remissinstans tyckte att prövningen borde vara lättare. Vissa efterfrågade mer forskning, vägledning och resurser medan andra betonade att blåa fånggrödor inte är lämpliga överallt. Synpunkterna tas med som kunskap i genomförandet av åtgärderna. Förslag på att uppdatera ÅPH 11 och 12 inkom också, men då de föreslagna ändringarna inte skulle innebära någon förändring av åtgärdernas innehåll eller genomförande i sak, bedömde HaV att åtgärderna inte skulle modifieras.

Gällande ÅPH 10 fanns flera synpunkter som betonade att enbart internbelastningsåtgärder inte kommer lösa övergödningproblemen i havet. Detta är en synpunkt som HaV delar och behovet av uppströmsåtgärder för att minska tillförsel av näringsämnen finns beskrivet i rapportens temaavsnitt om *Tillförsel av näringsämnen och organiskt material*. En remissinstans lyfte att sill/skarpillsfisket bör räknas som internbelastningsåtgärder. Detta är dock en synpunkt som HaV inte delar då näringsämnen på högre trofiska nivåer inte utgör ett övergödningproblem, även om de kan betyda att marina näringsvävar inte når god miljöstatus. Några inkomna synpunkter efterfrågade uppföljning av befintliga åtgärder, vilket är ett arbete som HaV redan planerat. Slutligen fanns synpunkter som berör åtgärdens genomförande: behov av att stärka eller förtydliga vägledningen som HaV tog fram 2020 och som var ute på remiss fram till mars 2021 med att internbelastningsåtgärder kräver ordentliga miljökonsekvensbeskrivningar. Dessa kommentarer stöds av HaV och beaktas vidare i åtgärds genomförandet.

Havsbottnens integritet

Flera remissinstanser ser brister i hur vatten- och havsmiljöförvaltningens normer tillämpas i kusten; detta är en fråga som inte hanteras inom ramen för åtgärdsprogrammet utan något som HaV arbetar vidare med i kommande steg i förvaltningscykeln under havsmiljöförordningen. HaV

---

² Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2012:19 (MKN D.1 Indikator D.1.1 Trend för fysisk störning på havsbotten från bottenrålådning (egen kursivering)).

³ <https://www.havochvatten.se/download/18.26126a9e1777ad8f058148e1/1612793931547/beslut-analyser-atgarder-okat-skydd-sill-stromming-ostersjon-bottenhavet-bottenviken.pdf>

⁴ <https://www.havochvatten.se/download/18.406b761e1798a7d1e39a57b1/1622471661188/ru-framtidens-fiske-handlingsplan-yrkesfiske.pdf>

instämmer i att hantering av kustnära belastningar, exempelvis påverkan från fritidsbåtar och relaterad infrastruktur är komplicerad och att ansvarsfrågan fortsatt behöver hanteras.

Bestående förändringar av hydrografiska villkor

Ett fåtal remissynpunkter inkom som berörde åtgärder mot förändringar av hydrografiska villkor. En synpunkt gällde att ÅPH 14 bör modifieras för fortsatt arbete med stöd och vägledning för kommunal och regional havs- och kustplanering. Dessa synpunkter har beaktats och åtgärden har modifierats. Ytterligare synpunkter pekade på att det finns behov av att HaV ser över hur vattenförvaltningens normer täcker miljö kvalitetsnorm D.3 i kusten i kommande cykel och möjliggöra en mer transparent bedömning av deskriptor D7 om hydrografiska villkor. HaV arbetar vidare med dessa frågor i kommande steg i förvaltningscykeln under havsmiljöförordningen.

Farliga ämnen

Generellt var de inkomna remissvaren gällande ÅPH 15 positiva och åtgärden välkomnades. Vidare inkom förslag om att göra redaktionella ändringar i text och rättelser i referenser, vilka har åtgärdats. Andra synpunkter gällde att lägga till hänvisningar till ytterligare regelverk samt att lägga till hänvisning till MKN-indikator B.2.3, förtydligande om uppföljningen i miljön och att förtydliga krav på omhändertagande av material. Hänvisningar till de föreslagna regelverken bedömdes inte vara relevanta i detta sammanhang och hänvisning till indikator B.2.3 under miljö kvalitetsnorm B.2 lades inte till på grund av IMO:s regelverk som efter 2008 förbjuder att TBT får finnas på fartygsskrov (om inte spärrfärg har använts för att försegla TBT färgen). Plan för hur uppföljningen ska ske i miljön ska tas fram i genomförandeplanen och inget ändrades i åtgärdsfaktabladet. Slutligen förtydligades det i faktabladet att omhändertagande av materialet efter en skrovsrengöring ska ingå.

Inkomna remissvar gällande ÅPH 16 gav överlag stöd för åtgärden. Vidare inkom förslag till uppdateringar av åtgärden och åtgärdsfaktabladet samt ytterligare myndigheter som vill delta i genomförandet. Dessa synpunkter har beaktats och medfört att åtgärden modifierats. Ytterligare remissynpunkt lyfte behovet av att revidera Naturvårdsverkets Allmänna Råd om Vattenrecipientkontroll, en kommentar som inte föranledde ändringar i åtgärden men som är relevant att ta med i det fortsatta genomförandet.

Utifrån remissynpunkter på ÅPH 17 så förtydligades att vägledningen om skrovsrengöring även skulle kunna omfatta mikroplast och att tillsynsvägledningen bör omfatta relevant metodik som kan användas för att mäta förekomsten av biocider på båtskroven. SGI har utifrån eget förslag lagts till som delansvarig för genomförandet. Flera föreslagna redaktionella ändringar har också tillgodosetts. Utöver detta inkom även förslag på hur aktiviteterna inom åtgärden skulle genomföras, vilket bedöms vara relevanta medskick till genomförandeplanen, t.ex. förslag om en nationellt samordnad kommunal tillsynskampanj som skulle ge underlag till utredningen om behov av regeländringar och förslag på uppföljningsaktiviteter som komplement till miljöövervakningen. Synpunkter som inte specifikt rört åtgärdsfaktabladet tas istället med som medskick till andra relevanta processer och andra synpunkter bedömdes redan omfattas av nuvarande skrivningar och föranledde därmed inga ändringar.

ÅPH 18 föreslogs i remissen utgå ur åtgärdsprogrammet för havsmiljön, något som stöddes av de flesta remissvar gällande åtgärden. Däremot var det flera som ansåg att åtgärden borde kvarstå med hänvisning till brister i vattenförvaltningens åtgärdsprogram. Efter ytterligare analys blev

slutsatsen att åtgärder inom vattenförvaltningens åtgärdsprogram bedöms ge utrymme för att arbeta med de specifika områden som lyfts, t.ex. avancerad rening, utsläppskrav, tillämpliga kontrollmetoder samt vägledning för tillsyn och provning. Därmed kvarstår beslutet att ÅPH 18 fortsättningsvis utgår. Motiveringen till denna bedömning har utvecklats och förtydligats i åtgärdsprogrammet.

Remissvar gällande ÅPH 37 (ÅPH 50 i remissversionen) innehöll generellt sett positiva kommentarer på åtgärden och flertalet tillstyrkte den. Utifrån inkomna synpunkter uppdaterades faktabladet där det var möjligt, t.ex. gällande att utreda andra områden där det finns dumpat miljöfarligt material. Andra remissvar som kom in berörde att fiskets kunskap borde användas och att åtgärden bör samordnas med nationell miljöövervakning. Slutligen uppdaterades faktabladet med text om att det i ett första steg i åtgärden ska utredas möjligheter och kostnader för att sanera områden med dumpat material, främst kemiska stridsmedel i vrak. I ett följande steg, om kostnaderna visar sig vara orimligt höga, ska det utredas vilken lagstiftning som är applicerbar för att begränsa yrkesfiske i området i fråga.

För ÅPH 38 (ÅPH 51 i remissversionen) var remissvaren generellt positiva. Förslag på redaktionella ändringar och hänvisningar till korrekta regelverk har i de flesta fall beaktats och texten i faktabladet har uppdaterats. Ytterligare synpunkter som beaktats är att Sjöfartsverket önskade bli deltagande myndighet i åtgärden samt att Naturvårdsverket bör tillfrågas vid frågor som rör destruering av brandskum. Flera remissinstanser önskade att det ska införas ett förbud mot utsläpp av skrubbevatten i svensk kustzon. Faktabladet uppdaterades inte gällande att delåtgärden som adresserar utsläpp av lastrester ska verka för att minska utsläppen av paraffin från sjöfart, då det sedan 1 januari 2021 är förbjudet att släppa ut denna typ av tvättvatten utan att först genomföra en så kallad prewash. Förslag inkom även om att åtgärden skulle inkludera arbete för att minska undervattensbuller från sjöfart, men då det i dagsläget inte finns indikatorer för kontinuerligt undervattensbuller har vi valt att avvakta med en sådan åtgärd.

De flesta inkomna remissvaren var positiva och stödjande till ÅPH 39 (ÅPH 52 i remissversionen) och ser ett klart behov av denna åtgärd. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ville trycka på konsekvenserna av ett stort oljepåslag till följd av en olycka till sjöss, samt ville se ytterligare detaljer kring åtgärden. Det lyftes att expertstödet (och övriga verktyg som finns, till exempel Digital Miljöatlas) bör ligga hos en central myndighet. HaV gör dock bedömningen att åtgärden i nuläget inte kan göras mer detaljerad, utan att första delen av åtgärden syftar till att specificera hur ett expertstöd ska utformas. Detta gäller även ansvarsfördelningen och frågan om huruvida expertstödet ska hamna hos en central myndighet eller inte och kommer att utredas i dialog med alla relevanta organisationer, inklusive de som lämnat remissvar. Kustbevakningen (KBV) lämnade ett antal synpunkter på åtgärden, bl.a. att man inte önskade delta som ansvarig myndighet i genomförandet och därmed togs KBV bort som genomförandemyndighet i ÅPH 39. Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap var positiva till åtgärden och står kvar som ansvariga.

Remissvaren till ÅPH 53 var generellt positiva och åtgärden välkomnades. Ett antal specifika kommentarer lämnades om att åtgärden kunde förtydligas kring att Sverige redan idag har en ambitiös övervakning av utsläpp och att tallolja borde inkluderas. Då utpekad åtgärdsansvarig myndighet i remissvar och efterföljande dialog betonade att man inte bedömde åtgärden som viktig för havsmiljön eller prioriterad, beslutades att åtgärden skulle strykas ur åtgärdsprogrammet.

För ÅPH 40 (ÅPH 54 i remissversionen) påtalade flera av de inkomna remissvaren vikten av den kommunala tillsynen samt behovet av informationsspridning om gällande regler. Faktabladet kompletteras med att kommunen, utöver att bedriva tillsyn ska sprida information till säljare och köpare. Då det fanns remissvar som ifrågasatte åtgärdens omfattning, t.ex. att det var oklart om åtgärden avser produkter som används mot skeppsmask på träbåtar (blymönja), förtydligades det i faktabladet att ÅPH 40 inte omfattar blymönja. Förtydliganden har också inkluderats om att åtgärden innebär aktiviteter både nationellt och på EU-nivå samt att aktiviteterna V-VII till viss del överlappar och beroende på utfallet av en av aktiviteterna kan det blir relevant att inte gå vidare med de två övriga. Identifierade faktafel om belastningsuppskattningar har åtgärdats och flera föreslagna redaktionella ändringar har också tillgodosetts. Utöver detta inkom också synpunkter på genomförandet av åtgärden och dess aktiviteter som blir viktiga medskick till genomförandeplanen, t.ex. förslag på uppföljningsaktiviteter som komplement till miljöövervakningen. Förslag om att bredda åtgärdens omfattning till färger som används på kommersiella fartyg inkluderades inte på grund av att detta för närvarande arbetas med inom pågående internationella processer, t.ex. inom Helcom. Vissa förslag på tillägg i åtgärden bedömdes redan omfattas av nuvarande skrivelser, och medförde därmed inga ändringar. Vidare så delar HaV inte vissa synpunkter av kunskapsläget vad gäller miljöeffekterna av biocider och därför har inte ändringar gjorts utifrån dessa.

För ÅPH 41 (ÅPH 55 i remissversionen) innehöll remissvaren bland annat specifika kommentarer om att utfasningen bör ske i hög takt, huruvida den kan genomföras utan kostnader, att det bör underlättas att använda alkylatbensin, att en skrotningspremie för motorer bör införas och att ett helhetsgrepp bör tas kring båtmotorer och att det bör finnas krav på rening av avgaser även på nya motorer. Flera kommentarer var sådana som rör genomförandet och därmed beaktas vid framtagande av genomförandeplanen eller kommentarer som ledde till redaktionella ändringar i åtgärdsfaktabladet. Kommentar om förslag till skrotningspremie lades inte till i faktabladet då detta redan finns i dagsläget inom LOVA. Efter diskussion med Transportstyrelsen så utökades åtgärden att även inkludera arbete för att införa krav på rening av båtmotorer vid nyförsäljning och undersöka om alkylatbensin bör premieras vid en övergångsperiod. Det genomfördes även, efter inkommen kommentar, en ändring i faktabladet så att fritidsbåtar som är äldre än 50 år och har en båtmotor av samma ålder kan undantas från utfasningen.

Marint skräp

Flera synpunkter som inkommit om ÅPH 19 har instämt i mycket av det som står i åtgärdsfaktabladet. Även ytterligare förslag på åtgärder har nämnts som exempelvis att införa krav på flyktvägar, bättre märkning, förbud mot placering av redskap i farleder, åtgärder riktade till fritidsfisket, skonsamma draggningsmetoder, beaktande av kulturmiljöer, beakta sjöfynd och hittegodslagen. Dessa synpunkter och förslag ligger helt i linje med HaV:s pågående arbete gällande förlorade fiskeredskap.

Några inkomna synpunkter har uttryckt en önskan om större nationellt ansvar och finansiering gällande upptag av förlorade fiskeredskap och mer av statligt initierade upptagsinsatser. Detta är dock förslag som faller utanför åtgärdsprogrammet då det rör sig om mer övergripande förutsättningar för hur arbetet med förlorade fiskeredskap ska bedrivas. Dessa förslag har därför inte föranlett några ändringar i åtgärden.

En del synpunkter har rört miljöövervakningen. De inkomna synpunkterna kring övervakning arbetar HaV vidare med i kommande steg i förvaltningscykeln under havsmiljöförordningen.

Mikroplaster är också ett ämne som har tagits upp. Vi har gjort förtydliganden i temaavsnittet om *Marint skräp* om att alla åtgärder rörande att minska förekomst av plastskräp på makronivå även får en verkan på uppkomst av mikroplaster. Flera åtgärder gällande plast och då även mikroplast specifikt, bedrivs redan framförallt av Naturvårdsverket. Ingen övervakning finns ännu gällande mikroplaster men Sverige arbetar för att det ska komma till stånd och samverkar även med andra länder inom EU kring detta.

Ett antal synpunkter riktades även mot ÅPH 22 och ÅH 23 framförallt från olika kommuner gällande genomförandet då man ser behov av tydligare råd och vägledning. Synpunkterna tas framförallt hand om vid genomförandet av dessa åtgärder och genom att i dialog med Naturvårdsverket se till att kommunerna får den vägledning som behövs.

Gällande ÅPH 42 (ÅPH 56 i remissversionen) kom det generellt positiva synpunkter. En synpunkt belyser att steget från en "plattform" och ett sekretariat som ska agera spindeln i nätet, till faktiska produkter som kan komma i användning, kan vara långt. Därför ses det som lämpligt att åtgärden åtföljs av en analys av incitament för att framtagna redskap ska komma i användning. Det är en viktig synpunkt som vi tar med oss vid genomförandet av åtgärden.

Undervattensbuller

Den dominerande synpunkten gällde att ÅPH 43 (ÅPH 57 i remissversionen) sågs som otillräcklig, och borde kompletteras med ytterligare åtgärder samt att framtagande av gränsvärden för att definiera god miljöstatus bör prioriteras, både för impulsivt och kontinuerligt undervattensbuller. HaV instämmer och arbetar vidare med dessa frågor i kommande steg i förvaltningscykeln under havsmiljöförordningen. Pågående arbete kommer inom kort ge nya bedömningsgrunder som kan ligga till grund för att föreskriva kvantitativa indikatorer även för miljö kvalitetsnormer, vilket idag saknas.

Biologisk mångfald

För ÅPH 27 rörde de flesta kommentarerna finansiering av åtgärden. Länsstyrelser påpekade att de extra medel som regeringen avsatt för riktat arbete med områdesskydd, däribland inrättande av nya skyddade områden, löper ut under 2022 och att det inte finns möjlighet att finansiera det nödvändiga arbetet för att genomföra ÅPH 27 i länsstyrelsens löpande budget. Ytterligare remissinstans har påpekat behovet att jobba specifikt med områdesskydd inom Bottniska Viken eftersom man här är långt ifrån att uppnå nuvarande arealmål. HaV bedömer att detta kommer omhändertas inom ramen för den regionala handlingsplanen för havsområdet och har inte gjort några uppdateringar i faktabladet utifrån synpunkten. Ytterligare kommentarer har rört bristande finansiering för områdesskydd efter 2023, vilket inte har kunnat beaktas vid uppdatering av faktabladet eftersom HaV inte har rådighet över särskilda satsningar för områdesskydd. Länsstyrelsen i Västra Götalands län ansåg inte att biotopskyddsområden ska ingå i ÅPH 27, däremot uttryckte många länsstyrelser som ingår i förvaltningsområde Östersjön att de gärna ser ett stärkt arbete för att stärka biotopskyddet. Vidare inkom kommentarer även om hur "n-områden" inom havsplaneringen kan inkluderas i arbete med områdesskyddet. Skrivningar angående båda skyddsformerna har uppdaterats. Efter påpekande har även texten gällande samverkan med åtgärd 12 i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram uppdaterats. Resterande

kommentarer har varit av redaktionell karaktär eller belyst praktiskt genomförande av åtgärden och är viktiga medskick till denna fas.

Många remissinstanser var positiva till ÅPH 29. Kopplingen till strandskyddslagstiftning lyftes och behovet av att beakta detta i framtagandet av strategin. Åtgärdsfaktabladet har uppdaterats angående detta. Många remissinstanser påpekade också att det är viktigt att komma i gång med faktiskt åtgärdsarbete (restaurering) så snart som möjligt. I samband med restaurering av grunda områden lyftes också behovet att restaurering måste ske för flera livsmiljöer än bara ålgräsängar. Genomförande av både ÅPH 29 och 30, som har bredare fokus än ålgräsängar, ser HaV som viktiga och förutsättning för ytterligare och ökat restaureringsarbete. Dessa synpunkter kommer därmed att beaktas i genomförande av dessa åtgärder. Resterande kommentarer har varit av redaktionell karaktär eller belyste praktiska genomförande av ÅPH 29.

Många remissinstanser var positiva till ÅPH 44 (ÅPH 58 i remissversionen). Det efterfrågades ett tydligare fokus för åtgärden vilket resulterade i uppdatering av både beskrivning av bakgrund och genomförande för åtgärden. Några remissinstanser föreslog förändringar om var pilotprojekten skulle genomföras, dessa synpunkter har inte kunnat beaktas. Några remissinstanser var kritiska till åtgärden och att åtgärden begränsas till pilotområden och efterfrågade ett permanent genomförande av ekosystembaserad havsförvaltning längs hela Sveriges kust. I arbetet med åtgärden kommer HaV inkludera erfarenheter från tidigare genomförda projekt⁵ och vill betona att syftet med åtgärden är att arbetet ska utmynna i en vägledning som kommer ligga till grund för en bredare tillämpning av ekosystembaserad havsförvaltning i Sverige. Utifrån detta har åtgärdens titel reviderats. Resterande kommentarer har varit av redaktionell karaktär eller belyst det praktiska genomförandet av åtgärden.

Många remissinstanser var positiva till åtgärd ÅPH 45 (ÅPH 59 i remissversionen). Kommunerna vill gärna se att de är representerade i förvaltningsråden. Några länsstyrelser vill gärna se att minst två representanter kan vara med i råden för att kunna representera länsstyrelsens kompetensområde på bästa sättet. Dessutom måste arbete synkroniseras med de regionala handlingsplanerna för områdesskydd. Texten i faktabladet har uppdaterats för att reflektera detta. Resterande kommentarer har varit av redaktionell karaktär eller belyst det praktiska genomförandet av åtgärden.

Marina näringsvävar

Gällande ÅPH 45 (ÅPH 60 i remissversionen) fanns en stor variation i remissvaren; från positiva kommentarer om att åtgärden behövs till att åtgärden bör strykas. Många kommentarer syftade till att anpassa åtgärden på så sätt att det kan bedrivas jakt för att reglera populationsstorleken. Detta är dock inte åtgärdens syfte. Åtgärdsfaktabladet, framförallt beskrivning kring bakgrund och genomförande, har reviderats så att det är tydligt att åtgärden ska sättas in i begränsade områden och endast för att stödja andra åtgärder. Några remissinstanser såg behov att tydliggöra om de vetenskapliga kriterierna ska vara utformade för att kunna påvisa effekter från predatorer på kustfiskpopulationer. Detta har uppdaterats i åtgärden så långt som möjligt. Efter kommentarer från många remissinstanser inkluderades även knobbsäl i åtgärden, däremot inte storspigg och vikare. Det råder fortfarande kunskapsbrist hur storspigg kan decimeras och vilken påverkan

---

⁵ Se t.ex. Naturvårdsverkets sammanställning: Ekosystemansatsen – praktiska erfarenheter från svensk havs- och vattenförvaltning, rapportnummer: 6934

storspigg har på lokala kustfiskpopulationer. Vikare uppnår inte gynnsam bevarandestatus enligt senaste rapporteringen enligt art- och habitatdirektivet, vilket skulle vara en förutsättning för att kunna utföra jakt på denna art. Resterande kommentarer har varit av redaktionell karaktär eller belyst det praktiska genomförandet av åtgärden.

Konsekvensanalys av åtgärdsprogrammet

Fler av synpunkterna på åtgärdsprogrammets konsekvensanalys (kapitel 5) handlade om finansiering av åtgärder. Flera remissinstanser efterfrågade en bättre beskrivning av hur samtliga åtgärder som syftar till att förbättra havsmiljön ska finansieras. Några kommuner menade att kostnadsökning och finansieringsmöjligheter för kommunerna behöver beskrivas bättre. I åtgärdsprogrammet beskrivs endast finansieringen av de nya åtgärderna i enlighet med 5 kap. 9 § miljöbalken. Endast två av dessa innebär kostnadsökningar för kommuner vars finansiering har beskrivits. HaV håller med om att en mer omfattande beskrivning av hur samtliga åtgärder som syftar till att förbättra havsmiljön kan finansieras skulle vara värdefullt och tar med dessa synpunkter i det fortsatta arbetet.

Några remissinstanser kommenterade att vikten av att genomföra vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för att förbättra status (och nyttan) i havsmiljön behövde belysas bättre. Konsekvensanalysen har därför uppdaterats för att tydliggöra vikten av detta för att öka tillgången på havets ekosystemtjänster och den samhällsekonomiska nyttan.

Det inkom en del synpunkter på kostnadseffektivitetsanalysen (bilaga 4 i åtgärdsprogrammet). Det handlade exempelvis av en bättre beskrivning av metodiken, och vilken betydelse resultaten av åtgärdernas kostnadseffektivitetsanalys hade för val av åtgärder som ingick i åtgärdsprogrammet. Utifrån detta har förtydliganden gjorts av hur de olika delarna av den ekonomiska analysen har genomförts och hur dessa hör ihop med varandra för att öka tydligheten. I bilaga 4 görs en tydligare beskrivning av hur resultaten av kostnadseffektivitetsanalysen har tolkats i processen för att välja ut åtgärder.

Ett fåtal synpunkter gällde kostnader för åtgärderna och att de faktiska kostnaderna för åtgärder bör beskrivas bättre. En mer detaljerad analys har inte varit möjlig då flera av åtgärderna är för generella för att ge en mer detaljerad uppskattning av kostnaderna. För de åtgärder som synpunkterna avsåg kommer en mer detaljerad konsekvensanalys tas fram i samband med de föreskriftsändringar som krävs.

Vi har även tagit del av flera synpunkter som avsett upplägg och disposition av kapitel 5 och gjort ändringar för att öka läsförståelsen av den ekonomiska analysen.

Miljökonsekvensbeskrivning av åtgärdsprogrammet

Ett antal remissynpunkter som inkommit rörde miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) för åtgärdsprogrammet. Flera gällde behov av redaktionella ändringar och förtydliganden i MKB-rapporten, och ett fåtal synpunkter gällde även specifika aspekter i bedömningarna av miljöpåverkan. Dessa har i de flesta fall kunnat tillmötesgåas genom ändringar. Synpunkter inkom även gällande otydligheter kring nollalternativet jämfört med programalternativet, och att man saknar alternativa programförslag. Dessa synpunkter har vi försökt bemöta genom redigering och

förtydliganden i MKB-rapporten, men det är också frågor vi behöver ta med i planering inför kommande miljöbedömningar.

Synpunkter inkom även (från Finland) via samråd enligt protokollet om strategiska miljöbedömningar till konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen). Synpunkterna rörde främst fördelarna med samverkan i genomförandet av vissa åtgärder, både inom ramarna för det havsregionala samarbetet och bilateralt. HaV instämmer i detta och diskussioner har initierats, hittills främst med Finland och Åland.